

MİRASÇILIK SIFATINI SONA ERDİREN SEBEPLERİN MİRASBIRAKANIN SERBESTÇE TASARRUF EDEBİLECEĞİ KISIM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Arş.Gör. Hasan PETEK*

GİRİŞ

Mirasbırakanın ölümüyle mirasçılara geçen hukukî ilişkilerin tümüne “tereke” denilmektedir¹. Miras hukukunda geçerli olan “tasarruf serbestisi” ilkesine göre, mirasbırakan, kural olarak ölümünden sonra da terekesi üzerinde dilediği gibi tasarrufta bulunabilir. Ancak bu ilke, mirasbırakanın, yasal mirasçılarının kanunen korunan saklı paylarına müdahale edebilmesi olanağını vermez. Başka bir ifadeyle, mirasbırakan, yasal mirasçılarının saklı payları dışında, terekesi üzerinde dilediği gibi tasarrufta bulunabilir. Mirasbırakan tarafından sağlararası ve/veya ölüme bağlı tasarruflarla ortadan kaldırılamayan yasal miras payları, “saklı pay” (TMK.m.506); mirasbırakanın, gerek sağlararası ve gerekse ölüme bağlı tasarruflarının konusunu oluşturabilen ve saklı paylı mirasçılarının bunlara karşı dava açamayacakları tereke parçası ise, “tasarruf edilebilir kısım” (TMK.m.505 vd.) olarak adlandırılmaktadır².

* DEÜ Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi

¹ **Berki**, Şakir: Miras Hukuku, Ankara 1975, s.1; **Öztrak**, İlhan: Miras Hukuku, Ankara 1968, s.11; **Kocayusufpaşaoğlu**, Necip: Miras Hukuku, 3.Bası, İstanbul 1987, s.31; **İmre**, Zahit /**Erman**, Hasan: Miras Hukuku, 3.Bası, İstanbul 1995, s.8; **İnan**, Ali Naim/**Ertaş**, Şeref: Miras Hukuku, 4.Bası, İstanbul 2000, s.21; **Ayiter**, Nuşin/**Kılıçoğlu**, Ahmet M.: Miras Hukuku, Ankara 1989, s.40; **Serozan**, Rona, Miras Hukuku, İstanbul 2000, s.48; **Aybay**, Aydın: Miras Hukuku Dersleri, İstanbul 2002, s.5.

² **Kocayusufpaşaoğlu**, s.355-360; **Öztrak**, s.57-59; **Oğuzman**, M. Kemal: Miras Hukuku, 6.Bası, İstanbul 1995, s.198; **İmre/Erman**, s.199; **Ayiter/Kılıçoğlu**, s.169; **İnan/Ertaş**, s.252-253; **Eren**, Fikret: Türk Medeni Hukukunda Tenkis Davası, Ankara 1973, s.1 vd.; **Aybay**, s.56.

743 sayılı önceki Medeni Kanunumuzun 452. ve sonraki maddelerinde, “tasarruf edilebilir kısım” terimi yerine, “tasarruf nisabı” terimi kullanılmıştır.

Mirasbırakanın, tasarruf edilebilir kısmı aşan miktarlarda sağlararası ve/veya ölüme bağlı tasarruflarda bulunmasının yaptırımı, saklı payları ihlâl edilen saklı paylı mirasçılardan açabilecekleri tenkis davasıdır. Tenkis davasıyla, mirasbırakanın yaptığı sağlararası ve/veya ölüme bağlı tasarruflar, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısma indirilir³.

Yasal mirasçılardan birinin miras dışında kalması durumunda, onun saklı payının tasarruf edilebilir kısma mı, yoksa diğer mirasçılardan saklı paylarına mı eklenmesi gerektiği, önem taşır. Çünkü, mirasçılık sıfatı sona eren yasal mirasçının saklı payı, tasarruf edilebilir kısma eklendiğinde bu kısım aşılmıyorsa, tenkis işlemi yapılamaz⁴.

Bir kişinin mirasçılık ehliyetine⁵ sahip olabilmesi için, ikisi olumlu, biri olumsuz nitelikteki şu üç koşulun birlikte gerçekleşmesi gerekir:

1. Mirasbırakanın ölüm tarihinde sağ olması (TMK.m.580-581),
2. Mirasa ehil (yani, hak ehliyetine sahip) olması (TMK.m.577, 580-581; EMK.m.519, 522-523),
3. Mirasçılık sıfatını sona erdiren sebeplerden birinin (mirasçılıktan çıkarma (TMK.m.510 vd.; EMK.m.457 vd.), mirastan feragat (TMK.m.528 vd.; EMK.m.475 vd.), mirastan yoksunluk (TMK.m.578; EMK.m.520), ve mirasın reddi (TMK.m.605 vd.; EMK.m.545 vd.) bulunmaması.

Yukarıda (3 altında) açıklanan ve mirasçılık sıfatını sona erdiren sebeplerin, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısım üzerindeki etkisi, bu çalışmamızın konusunu oluşturmaktadır.

³ Berki, s.171; Öztrak, s.61; Kocayusufpaşaoğlu, s.360; Oğuzman, s.199; İmre/Erman, s.199-200; İnan/Ertaş, s.316; Ayiter/Kılıçoğlu, s.171; Serozan, s.57; Eren, s.17-18; Aybay, s.55 vd.

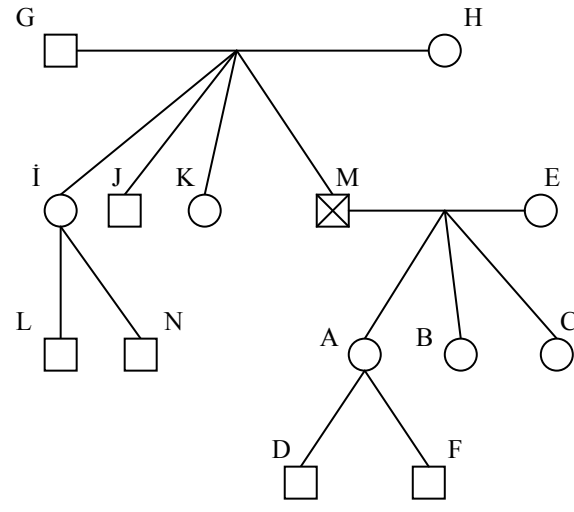
⁴ Çağa, Tahir: Türk-İsviçre Hukukuna Göre Mahfuz Hisseli Mirasçılardan Hukukî Vaziyeti, İstanbul 1950, s.128; İnan/Ertaş, s.292.

⁵ Doktrinde, mirasçılık ehliyeti terimi, hem yasal ve iradî mirasçı ve hem de vasiyet alacaklısı olabilme ehliyetini kapsayacak şekilde geniş anlamda kullanılmaktadır. Bkz. İnan/Ertaş, s.379 vd.

Bir mirasçının -ölüm ve gaiplik dışında- mirasçılık sıfatını sona erdiren sebeplerin (mirasçılıktan çıkarma, mirastan feragat ve yoksunluk ile mirasın reddi sebeplerinin), mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısmı ne şekilde etkilediğinin bilinmesi, tenkis işlemi için zorunludur. Çünkü, yukarıda da belirtildiği gibi, yasal bir mirasçının miras dışında kalması durumunda, onun miras payının tasarruf edebilir kısma mı, yoksa diğer mirasçıların saklı paylarına mı eklenmesi gerektiği, bu konuda varılacak sonuca göre belirlenecektir.

Bu çalışmada, bir mirasçının mirasçılık sıfatının ortadan kalktığı durumlarda, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısmın nasıl ve ne ölçüde etkilendiği incelenecektir. Bu etkiler, mirasçılık sıfatı sona eren mirasçının altsoyunun bulunup bulunmamasına ve bazı durumlarda da, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısmı aşan tasarruflarının var olup olmamasına göre değişmektedir. Ancak, mirasbırakanın eşinin mirasçılıktan çıkarılması, mirastan feragat etmesi veya yoksun olması ya da mirası reddetmesi durumları özellik taşıdığı için, bunlar, çalışmanın sonunda ayrı bir başlık altında, kısaca değerlendirilmiştir. Çünkü, gerek önceki ve gerekse yeni Medenî Kanunlarımızda mirasçılık sıfatını sona erdiren sebeplerin mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısma etkisi, eş de dahil olmak üzere tüm mirasçılar bakımından düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerin bazıları, eş bakımından da uygulanabilirse de, bazen başka bir çözüm tarzının kabul edilmesi gerekebilir.

Araştırma konusuna ilişkin değerlendirmelerimiz, aşağıdaki şemada gösterilen mirasçılar göz önünde tutularak ve farklı olasılıklara göre değişebilen örneklerle açıklanacaktır. Konuyla ilgili olasılıkların büyük bir kısmı değerlendirilmiş olmakla birlikte, gerçekleşmesi muhtemel tüm olasılıklara çalışmamızda yer verilmesine gerek görülmemiştir. Hesaplamalarda ise, 01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medenî Kanunumuzdaki hükümler dikkate alınacaktır. Hemen belirtelim ki, önceki Medenî Kanunumuz ile yeni Medenî Kanunumuz arasında, inceleme konumuz bakımından sadece mirasçıların saklı pay oranlarında değişiklik yapılmış olup, mirasçılık sıfatını sona erdiren sebeplerin, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısma etkisi bakımından herhangi bir değişiklik söz konusu değildir.

Şemanın incelenmesinden de anlaşılacağı gibi, mirasbırakan (M)'nin, ileride verilecek örneklerdeki olasılıklara göre mirasçılıkları söz konusu olabilecek hısımları şu kişilerdir: 1) Eşi (E); 2) Çocukları (A), (B) ve (C); 3) Torunları (D) ve (F); 4) Anası (G) ve babası (H); 5) Kardeşleri (İ), (J) ve (K); 6) Yeğenleri (L) ile (N).

Mirasçılık sıfatını sona erdiren sebeplerin, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısım üzerindeki etkisini, aşağıda, Medeni Kanunumuzdaki düzenleniş sırasına göre inceleyeceğiz.

I. MİRASÇILIKTAN ÇIKARMA

Mirasçılık sıfatını sona erdiren ve burada incelenecek olan mirasçılıktan çıkarma, Medenî Kanunumuzun 510. ve sonraki maddelerinde (EMK.m.457 vd.) düzenlenen cezaî (alelâde) mirasçılıktan çıkarmadır⁶. Cezaî mirasçılıktan çıkarmadan söz edilebilmesi ve saklı paylı mirasçının, mirasçılıktan çıkarılabilmesi için, mirasbırakana veya yakınlarından birine karşı ağır bir suç işlemiş olması (TMK.m.510/b.1; EMK.m.457/b.1) veya mirasbırakana ya da ailesine karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerini önemli ölçüde yerine

⁶ Mirasçılıktan çıkarmanın diğer bir çeşidi olan koruyucu çıkarmada ise, Medenî Kanunumuzun 513. maddesi hükmü (EMK.m.460) uygulanır ve koruyucu mirasçılıktan çıkarmada, hiçbir şekilde mirasçılıktan çıkarılan mirasçının saklı payı, tasarruf edilebilir kısma eklenmez.

getirmemesi (TMK.m.510/b.2; EMK.m.457/b.2) gerekir. Mirasçılıktan çıkarma, ölüme bağlı bir tasarrufla yapılmalıdır. Mirasçılıktan çıkarılan kişi, terekeden pay talep edemeyeceği gibi, tenkis davası da açamaz (TMK.m.511; EMK.m.458). Bu nedenle, mirasçılıktan çıkarılan mirasçının, mirasçılık sıfatı da sona erer.

Yukarıda belirtilen sebeplere uygun olarak ve geçerli bir ölüme bağlı tasarrufla mirasçılıktan çıkarma söz konusuysa, bu işlemde mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısmın ne ölçüde etkileneyeceği, çıkarılan mirasçının altsoyunun bulunup bulunmamasına göre farklılık gösterir⁷.

A. MİRASÇILIKTAN ÇIKARILAN MİRASÇININ ALTSOYU VARSA

Mirasçılıktan çıkarma kişisel etkili olduğu için, mirastan çıkarılanın mirasbırakana göre saklı paylı mirasçılığı, bu tasarruftan etkilenmeksizin kendi saklı paylarını alabilirler (TMK.m.511/III; EMK.m.458/c.3); mirasbırakan, bunların saklı payları üzerinde tasarrufta bulunamaz. Bu nedenle, mirastan çıkarılan mirasçı, tasarruf edilebilir kısım hesaplanırken göz önünde tutulmaz; ancak, bu mirasçının mirasbırakana göre saklı pay sahibi mirasçılığı varsa, bunlar da hesaplanarak tasarruf edilebilir kısım bulunur⁸.

Ancak, doktrinde ileri sürülen bir görüşe göre, mirasçılıktan çıkarılanın altsoyu, sadece mirasçılıktan çıkarılanın saklı payını talep edebilir; bunun dışında, yasal miras paylarını alamaz⁹. Benzer yöndeki diğer bir görüşe göre

⁷ Ancak burada açıklanacak kurallar, eşin mirasçılıktan çıkarılması durumunda uygulanamaz. Zira eşin mirasbırakandan çocuğu varsa, onlar zaten mirasbırakanın saklı paylı mirasçılardır; bu yüzden halefiyet söz konusu olmaz. Eşin başkasından olan çocukları ise, mirasbırakana yabancı olduğu için, mirastan pay alamazlar. Bkz. Şener, Esat: Miras Hak ve Payları, Ankara 1996, s.183.

⁸ Çağa, s.155; Escher, A.: Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch III.1, Das Erbrecht, 3.Auflage, Zürich 1959, s.161, 228; İnan/Ertas, s.306; Eren, s.42; Özüğür, Ali İhsan: "Miras Hakkından İskat", Ankara Barosu Dergisi 1996/3, s.350-351; Şener, s.182; Aybay, s.51-52.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 4.11.1976 tarih ve 6957/7754 sayılı kararından: "İskatın, füruu etkilememiş olması miras payı yerine saklı pay oranında veraset verilmesini gerektirmez" (Şener, s.335); Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 28.11.1994 tarih ve 11457/11608 sayılı kararından: "Mirastan iskat edilenin füruu, onun yerine geçer" (Şener, s.343-344).

⁹ "Muris, iskat edilen iskat edilmemiş olsa idi mahfuz hissesini geçmesi muhtemel ve mümkün olan miras payının mahfuz hisseden fazla olan kısmını vasiyetle dilediğine devretmeye haklıdır. Böyle bir devir yoksa, bu pay iskat edilenle birlikte mirasçı olanlar arasında miras payları nisbetinde taksim olunur; yoksa iskat olunanın hayatta olup iskattan müteessir olmayan füruuna halefiyet suretiyle intikal etmez: A'nın iki çocuğu vardır; biri

de, “Bunun sebebi kanunun ıskat edilenin fûruuna MK 439.m.3.f.daki gibi tam bir halefiyet değil sadece saklı payı ile orantılı (MK458.3.c) bir kısmî halefiyet tanımış olmasındandır. Bu şekilde ıskat kısmen ıskat edilenin fûrularına da etkili olmaktadır”¹⁰. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun bir kararında da, aynı sonuca varılmıştır¹¹.

Kanaatimizce, önceki Medenî Kanunumuzun 458. maddesinin üçüncü cümlesindeki “Miras hakkından ıskat edilen kimsenin fûruları o kimse müteveffadan önce ölmüş gibi mahfuz hisselerini isteyebilirler” ifadesi ile yeni Medenî Kanunumuzun 511. maddesinin üçüncü fıkrasındaki “Mirasçılıktan çıkarılan kimsenin altsoyu, o kimse mirasbırakandan önce ölmüş gibi saklı payını isteyebilir” ifadesi, mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısmı aşan tasarruflarda bulunması durumunda, mirasçılıktan çıkarılanın saklı paylı mirasçılarını korumaya yönelik bir düzenlemedir¹². Esasen böyle bir

ıskat edilmiştir; bunun da iki oğlu mevcuttur; tereke 1000 liradır; tasarruf nisabında vasiyet yapılmamıştır; taksim şöyle cereyan eder: ıskat edilen bu cezaya çarpılmasa idi kardeşiyle birlikte müsavi hisse alacaktı; yani mahfuz hissesinin yarısı olan 375 lirayı değil, tasarruf nisabının yarısı olan 125 lirayı da iktisab edecekti. Miras tasarruf nisabı olan 250 lirayı tasarruf etmemiş ise, bunun hepsi ıskat edilmemiş olan oğluna kalır, ıskat edilenin oğulları yalnız 375 lirayı müsavat üzere paylaşırlar. Tasarruf edilmemiş olan tasarruf nisabının yarısı olan 125 lirayı alamazlar. Zira, kanun ıskatın bunlara yalnız mahfuz hisse nisbetinde sâri olmadığını açık olarak beyan etmektedir. Filhakika, 479 uncu madde, fûruun mahfuz hisselerini isteyeceklerini ifade ediyor” (Berki, s.44-45).

¹⁰ İnan/Ertas, s.306.

¹¹ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 9.4.1997 tarih ve E.1996/2-888, K.306 sayılı kararından: “Mirastan ıskat durumunda, ıskat edilenin fûruu olması hâlinde MK.458. maddesinin 3. cümlesi hükmü özel hüküm niteliğinde olduğundan, ıskat edilenin fûruu ancak mahfuz hisselerini isteyebilir. İskat edilenin fûruunun da miras bırakana göre saklı pay sahibi mirasçılardan olması gerekir. İskat edilenin fûruunun saklı payı, ıskat edilenden azsa, fûru ancak kendi saklı payını isteyebilir. Mirastan ıskat edilenin, fûruunun halefiyeti, ancak mahfuz hissesi ile sınırlı olup, genel bir halefiyet düşüncesi MK.458. maddesine ve ıskat müessesesine uygun düşmez” (İKİD., Ocak 1998, s.13083-13094).

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 21.5.1997 tarih ve E.1997/2-161, K.445 sayılı kararından: “...ıskat olunan kimsenin fûruu babaları daha evvel ölmüş gibi saklı pay iddiasında bulunabilir. Miras bırakan, ıskat ettiği mirasçısının hissesini başka birine vasiyet etmemiş ise o nisbette diğer mirasçıların payları çoğalmaz...” (İKİD., Temmuz 1998, s.13464-13465).

¹² Nitekim, savunduğumuz görüşü destekleyici nitelikte olan, yeni Medenî Kanunumuzun 511. maddesinin gerekçesinde şöyle denilmektedir: “...Mirasbırakan sadece çıkarma ile yetinmeyip, çıkardığı mirasçının hissesinde tasarruf etmesi hâli üçüncü fıkrada düzenlenmiştir. Çıkarılan mirasçının altsoyu varsa ve bu altsoy mirasbırakanın mahfuz hisseli mirasçısı ise, bunlar kendi saklı paylarını isteyebilecekler; bu saklı paya tecavüz

hüküm olmasaydı da, mirasçılıktan çıkarılanın saklı paylı mirasçıları, saklı paylarını talep edebileceklerdi. Ancak, mirasbırakan tasarruf edebileceği kısmı aşan tasarruflarda bulunmamışsa, mirasçılıktan çıkarılanın altsoyu, saklı payları gibi yasal miras paylarını da alabilecektir. Aksine bir çözümün, yani mirasçılıktan çıkarmanın, çıkarılan kişinin altsoyunu da etkileyeceğinin kabulü, mirasçılıktan çıkarmanın kişisel nitelikte olması, yani sadece çıkarılanı etkilemesi ilkesiyle de bağdaşmaz. Bunun dışında, maddeler sistematik bakımdan incelendiğinde, önceki Medenî Kanunumuzun 458. maddesinin ikinci cümlesi ile yeni Medenî Kanunumuzun 511. maddesinin ikinci fıkrası, mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısmı aşan miktarlarda tasarruflarda bulunmaması durumunda yapılacak uygulamayı düzenlediği hâlde, 458. maddesinin üçüncü cümlesi ile 511. maddenin üçüncü fıkrası, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısmı aşan miktarlarda tasarruflarda bulunması durumunda nasıl bir uygulama yapılacağını göstermektedir.

Mirasçılıktan çıkarılan mirasçının altsoyu varsa, şu olasılıklar söz konusu olabilir:

1. Mirasçılıktan çıkarılan mirasçının saklı pay oranı ile onun altsoyunun saklı pay oranlarının eşit olması: Mirasçılıktan çıkarılan mirasçının saklı pay oranı ile onun altsoyunun saklı pay oranlarının eşit olması durumunda, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısımda bir değişiklik meydana gelmez¹³.

Örnek: Mirasbırakan (M)'nin eşi (E)'nin birinci derece mirasçılarla birlikte mirasçılığı söz konusu olup da, mirasbırakanın oğlu (A) mirasbırakan tarafından mirasçılıktan çıkarılmışsa, (A)'nın yerine, derece (zümre) içi halefiyet kuralı¹⁴ gereğince (D) ve (F) geçerek, tereke mirasbırakanın eşi (E), çocukları (B) ile (C) ve torunları (D) ve (F) arasında paylaşılır. Birinci derece mirasçılarla birlikte mirasçı olan eşin yasal miras payı, terekenin dörtte biri üzerinde mülkiyet hakkı olup (TMK.m.499/b.1), geriye kalan dörtte üçü

---

eden tasarrufun tenkisini talep edebileceklerdir. Çıkarılan mirasçının altsoyu yoksa veya çıkarılan mirasçının altsoyu saklı paylı mirasçı değilse, mirasbırakan çıkardığı mirasçının hissesinde dilediği gibi tasarrufta bulunabilir”.

¹³ Çağa, s.155; Escher, III.1, s.229; Oğuzman, s.233-234; İmre/Erman, s.213, 221; Dural, Mustafa/Öz, Turgut: Miras Hukuku Dersleri, İkinci Cilt, İstanbul 2001, s.283.

¹⁴ Yeni Medeni Kanunumuzda (m.495) “zümre” yerine “derece” terimi kullanıldığı için, “zümre içi halefiyet” anlamında “derece içi halefiyet” terimini kullandık.

de diğer mirasçılara aittir. Eşin saklı payı, altsoyla birlikte mirasçı olması durumunda yasal miras payının tamamı (TMK.m.506/b.4); altsoyun saklı payı ise, yasal miras payının yarısıdır (TMK.m.506/b.1). Buna göre¹⁵:

Mirasçılar	Yasal Miras Payları	Saklı Payları
E	6/24	12/48
B	6/24	6/48
C	6/24	6/48
D	3/24	3/48
F	3/24	3/48

(Tablo-1)

$$\text{Tasarruf Edilebilir Kısım} = 48/48 - 30/48 = 18/48$$

Mirasbırakan (M), oğlu (A)'yı mirasçılıktan çıkarmasaydı, terekesi eşi (E) ile çocukları (A), (B) ve (C) arasında paylaşılacağı ve saklı payları; (E)= 2/8, (A)= 1/8, (B)= 1/8 ve (C)= 1/8; saklı paylar toplamı ise, terekenin 5/8'ini oluşturacağı için, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısım da $8/8 - 5/8 = 3/8$ (=18/48) olurdu. Başka bir ifadeyle, örnekte açıklanan her iki durumda da -(A) mirasçılıktan çıkarılmamış olup mirasçı olarak kalsa da veya (A) mirasçılıktan çıkarıldığı için (A)'nın altsoyu bu çıkarma durumundan yararlınsa da- tasarruf edilebilir kısım değişmez ve $3/8$ (=18/48) olur.

2. Mirasçılıktan çıkarılan mirasçının saklı pay oranı ile onun altsoyunun saklı pay oranlarının eşit olmaması: Mirasçılıktan çıkarılan mirasçının saklı pay oranı ile onun altsoyunun saklı pay oranlarının eşit olmaması durumunda, tasarruf edilebilir kısımda, saklı pay oranlarındaki fark kadar bir artış olur¹⁶.

Örnek: Mirasbırakan (M)'nin altsoyunun bulunmadığı ve eşi (E)'nin ikinci derece mirasçılarla birlikte mirasçılığı söz konusu olup da, mirasbırakan, anası (G)'yi mirasçılıktan çıkarmışsa, (G)'nin yerine, derece içi halefiyet kuralı gereğince mirasbırakanın kardeşleri (İ), (J) ve (K) geçerek, tereke mirasbırakanın eşi (E), babası (H) ile kardeşleri (İ), (J) ve (K) arasında paylaşılır. İkinci derece mirasçılarla birlikte mirasçı olan eşin yasal miras

¹⁵ Bkz. ve karş. aşağı. Tablo-7 ve Tablo-11.

¹⁶ Çağa, s.155; Escher, III.1, s.229; Kocayusufpaşaoğlu, s.409; Oğuzman, s.233-234; İmre/Erman, s.213, 221; Ayiter/Kılıçoğlu, s.180; Dural/Öz, s.283.

payı terekenin yarısı olup (TMK.m.499/b.2), yarısı da diğer mirasçılara aittir. Aynı mirasçılarla birlikte mirasçı olan eşin saklı payı ise, birinci derece mirasçılarla (mirasbırakanın altsoyu ile) birlikte mirasçılığında olduğu gibi, yasal miras payının tamamı (TMK.m.506/b.4), yani terekenin yarısıdır. Mirasbırakanın ana babasından her birinin saklı payı ise, yasal miras payının dörtte biridir (TMK.m.506/b.2). Mirasbırakanın kardeşlerinden her birinin saklı payı da, yasal miras paylarının sekizde biridir (TMK.m.506/b.3). Buna göre¹⁷:

Mirasçılar	Yasal Miras Payları	Saklı Payları
E	6/12	48/96
H	3/12	6/96
İ	1/12	1/96
J	1/12	1/96
K	1/12	1/96

(Tablo-2)

Tasarruf Edilebilir Kısım= $96/96 - 57/96 = 39/96$

Bu örnekte, mirasbırakan (M), anası (G)'yi mirasçılıktan çıkarmamış olsaydı, terekesi eşi (E), anası (G) ile babası (H) arasında paylaşılacağı ve saklı payları; (E)= 8/16, (H)= 1/16 ve (G)= 1/16; saklı paylar toplamı ise, terekenin 10/16'unu oluşturacağı için, serbestçe tasarruf edilebilir kısım da $16/16 - 10/16 = 6/16 (=36/96)$ olurdu. Başka bir ifadeyle, örnekte açıklanan her iki durum arasında -(G) ile (İ), (J) ve (K)'nin saklı pay oranları arasındaki fark olan- 3/96 oranında, tasarruf edilebilir kısım artmıştır. Çünkü, mirasbırakanın anası (G)'nin saklı payı, yasal miras payının dörtte biri olduğu hâlde (TMK.m.506/b.2), kardeşleri (İ), (J) ve (K)'nin saklı payları, miras paylarının sekizde biridir (TMK.m.506/b.3).

3. Mirasçılıktan çıkarılan mirasçının altsoyunun, mirasbırakana göre saklı paylı mirasçılar olmaması: Mirasçılıktan çıkarılan mirasçının altsoyunun, mirasbırakana göre saklı paylı mirasçılar olmaması durumunda, tasarruf edilebilir kısımda, mirasçılıktan çıkarılan mirasçının saklı payı kadar bir artış meydana gelir¹⁸.

¹⁷ Bkz. ve karşı. aşağı. Tablo-8 ve Tablo-12.

¹⁸ Çağa, s.156; Escher, III.1, s.229; Kocayusufpaşaoğlu, s.409; İmre/Erman, s.213.

Örnek: Mirasbırakanın (M)'nin altsoyunun bulunmadığı, anası (G) ile babası (H)'nin de kendisinden önce ölmesi nedeniyle, eşi (E)'nin mirasbırakanın kardeşleriyle birlikte mirasçılığı söz konusu olup da, mirasbırakanın kardeşi (İ) mirasçılıktan çıkarılmışsa, (İ)'nin yerine, derece içi halefiyet kuralı gereğince (L) ve (N) geçerek, tereke mirasbırakanın eşi (E), kardeşleri (J), (K) ile yeğenleri (L) ve (N) arasında paylaşılır. Buna göre¹⁹:

Mirasçılar	Yasal Miras Payları	Saklı Payları
E	6/12	24/48
J	2/12	1/48
K	2/12	1/48
L	1/12	Yok
N	1/12	Yok

(Tablo-3)

$$\text{Tasarruf Edilebilir Kısım} = 48/48 - 26/48 = 22/48$$

Bu örnekte, mirasbırakan (M), kardeşi (İ)'yi mirasçılıktan çıkarmamış olsaydı, terekesi eşi (E) ile kardeşleri (İ), (J) ve (K) arasında paylaşılacağı ve saklı payları; (E)= 24/48, (İ)= 1/48, (J)= 1/48 ve (K)= 1/48; saklı paylar toplamı ise, terekenin 27/48'sini oluşturacağı için, serbestçe tasarruf edilebilir kısım da, $48/48 - 27/48 = 21/48$ olurdu. Görüldüğü gibi, burada, tasarruf edilebilir kısım, (İ)'nin saklı payı olan 1/48 oranında artmıştır.

B. MİRASÇILIKTAN ÇIKARILAN MİRASÇININ ALTSOYU YOKSA

Mirasbırakan, altsoyu bulunmayan mirasçısını mirasçılıktan çıkarmışsa, bu durumun tasarruf edilebilir kısma etkisini, mirasbırakanın tasarruf edilebilir kısmı aşan tasarruflarda bulunup bulunmamasına göre ikiye ayırarak incelemek gerekir²⁰:

¹⁹ Bkz. ve karşı. aşı. Tablo-9 ve Tablo-13.

²⁰ "Farzedelim ki, mirasbırakanın üç çocuğu vardır ve bunlardan birisini mirastan iskat etmiştir. Tereke miktarı 30 milyon liradır. İskat edilenin furuğu yoktur. Bu takdirde, iki mirasçı evlât vardır. Bunların mahfuz hisseleri, diğer çocuk mirastan iskat edilmeseydi ne idiyse gene odur, yani her birinin (önceki Medenî Kanunumuza göre) 7 milyon 500 bin liralık mahfuz hissesi vardır ve mahfuz hisse toplamı 15 milyon liradır. Geriye kalan 15 milyon lira da, vasiyetçinin tasarruf oranıdır. Görülüyor ki, iskat olunan mirasçının mahfuz hisseli mirasçısı bulunmadığı takdirde, bunun mahfuz hissesi tasarruf nisabına eklenmektedir.

1. Mirasbırakanın, mirasçısını mirasçılıktan çıkarmakla birlikte, sağlararası ve/veya ölüme bağlı tasarruflarıyla serbestçe tasarruf edebileceği kısmı aşmaması: Yeni Medenî Kanunumuzun 511. maddesinin ikinci fıkrasındaki (EMK.m.458/c.2) “Mirasbırakan başka türlü tasarrufta bulunmuş olmadıkça, mirasçılıktan çıkarılan kimsenin miras payı, o kimse mirasbırakandan önce ölmüş gibi, mirasçılıktan çıkarılanın varsa altsoyuna, yoksa mirasbırakanın yasal mirasçılarına kalır” hükmünden hareketle, mirasbırakan, mirasçısını mirasçılıktan çıkarmakla yetinmiş, ancak onun saklı payı üzerinde tasarrufta bulunmamışsa, mirasçılıktan çıkarılan mirasçı hesaba katılmayarak -mirasbırakandan önce ölmüş gibi-, tereke diğer mirasçılar arasında paylaşılır²¹.

Örnek: Eşin birinci derece mirasçılarla birlikte mirasçılığı söz konusu olup da, mirasbırakanın altsoyu (C) mirasbırakan tarafından mirasçılıktan

---

Buradaki durum, mirasçının mirasbırakandan önce ölmüş olmasına göre farklıdır. İskat edilen mirasçı vasiyetçiden önce ölmüş bulunuyorsa, bu takdirde, o hiç mevcut değilmiş gibi hareket olunur. Deminki örneği alırsak, burada, vasiyetçinin mirastan iskat etmiş olduğu ve kendisinden önce ölen oğlunun mahfuz hissesi hiç hesaba katılmaz, doğrudan doğruya iki çocuk arasında miras taksim olunmak gerekir. Burada mahfuz hisse toplamı $11.250.000 + 11.250.000 = 22.500.000$ liradır, serbest kısım da 7.500.000 liradır.

Şu hâlde, iskat edilen şahsın mahfuz hisseli bir furuğu yoksa, bunun hissesi üzerinde, vasiyetçi tasarruf edebilir. Miras bırakan bu tasarruf yetkisini kullanmamışsa, mirastan iskat olunanın hissesi diğer kanunî mirasçılar arasında taksim edilmek gerekir” (İmre/Erman, s.222).

²¹ Escher, III.1, s.229; İmre/Erman, s.222; İnan/Ertas, s.294-295; Dural/Öz, s.283; Özüğür, s.349; Şener, s.182-183; Aybay, s.51.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 3.5.1993 tarih ve 4313/4582 sayılı kararından: “Ölen, ölüme bağlı tasarrufunda, başkaca bir tasarrufta bulunmamış (irade beyan etmemiş) ise, iskat olunan mirasçı, mirasbırakandan önce ölmüş sayılarak, tereke onun, yani iskat edenin, ölenin mirasçılarında taksim olunur (M.K. 458)” (Şener, s.335-336).

Yeni Medenî Kanunumuzun 511. maddesine ilişkin gerekçede şu ifadeler yer verilmiştir: “...İkinci fıkra hükmü uygulamada bu konuda doğan tereddütleri gidermek amacıyla, açık hâle getirilmiştir. Mirasçılıktan çıkarılan (mirastan iskat edilen) kimsenin miras payının, mirasbırakan sadece çıkarma ile yetinmiş ve çıkardığı mirasçının hissesi üzerinde tasarrufta bulunmamışsa bu kişi mirasbırakandan önce ölmüş gibi diğer mirasçılara intikali hükme bağlanmıştır. Bu hükme göre, mirasçılıktan çıkarılanın miras hissesinin diğer mirasçılara intikalinin ön koşulu, mirasbırakanın bu pay üzerinde tasarrufta bulunmamasıdır. Böyle bir tasarruf yoksa maddeye göre, birinci planda mirasçılıktan çıkarılanın altsoyu varsa, mirasçılıktan çıkarılana ait pay bunlara verilecektir. Altsoy yoksa, mirasçılıktan çıkarılana ait miras hissesi, mirasbırakanın diğer yasal mirasçılarında verilecektir”.

çıkarılmışsa ve mirasbırakan serbestçe tasarruf edebileceği kısmı aşan tasarruflarda bulunmamışsa, (C) hesaba katılmadan, tereke eşi (E) ile çocukları (A) ve (B) arasında paylaşılır. Buna göre²²:

Mirasçılar	Yasal Miras Payları	Saklı Payları
E	2/8	4/16
A	3/8	3/16
B	3/8	3/16

(Tablo-4)

Tasarruf Edilebilir Kısım= $16/16 - 10/16 = 6/16$

(C), mirasbırakan (M) tarafından mirasçılıktan çıkarılmamış olsaydı, tereke mirasbırakanın eşi (E) ile çocukları (A), (B) ve (C) arasında paylaşılacağı ve saklı payları; (E)= 2/8, (A)= 1/8, (B)= 1/8 ve (C)= 1/8; saklı paylar toplamı ise, terekenin 5/8'ini oluşturacağı için, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısım da $8/8 - 5/8 = 3/8 (=6/16)$ olurdu. Başka bir ifadeyle, örnekte açıklanan her iki olasılıkta da -(C) mirasçılıktan çıkarılmamış olup mirasçı olarak kalsa da veya (C) mirasçılıktan çıkarıldığı için diğer mirasçılar bu çıkarma tasarrufundan yararlansa da- serbestçe tasarruf edilebilir kısım değişmez ve 3/8 (=6/16) olur.

Veya (C) mirasçılıktan çıkarılmış olup mirasbırakan tarafından, serbestçe tasarruf edebileceği kısmı aşan tasarruflarda bulunulsaydı, aşağıdaki Tablo-5'te gösterildiği gibi, tasarruf edilebilir kısım 12/24 olurdu. Bu iki durum arasında, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısım, mirasçılıktan çıkarılan (C)'nin saklı payı olan 3/24 oranında artmıştır.

2. Mirasçısını mirasçılıktan çıkaran mirasbırakanın, sağlararası ve/veya ölüme bağlı tasarruflarıyla, serbestçe tasarruf edebileceği kısmı aşması: Mirasçısını mirasçılıktan çıkaran mirasbırakanın, sağlararası ve/veya ölüme bağlı tasarruflarıyla serbestçe tasarruf edebileceği kısmı aşması durumunda, mirasçılıktan çıkarılan mirasçı mevcutmuş gibi saklı paylar hesaplanarak, mirasçılıktan çıkarılan mirasçının saklı payı, mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısma eklenmelidir²³.

²² Bkz. ve karş. aşağı. Tablo-10.

²³ Escher, III.1, s.229; Kocayusufpaşaoğlu, s.409; Oğuzman, s.233; İmre/Erman, s.222; İnan/Ertay, s.294; Dural/Öz, s.282-283; Özügür, s.349; Şener, s.182-183.

Örnek: Eşin birinci derece mirasçılarla birlikte mirasçılığı söz konusu olup da, mirasbırakanın altsoyu (C) mirasçılıktan çıkarılmış ve mirasbırakan tarafından tasarruf edilebileceği kısmı aşan tasarruflarda bulunmuşsa, mirasçılıktan çıkarılan (C) de hesaba katılarak, tereke (E), (A), (B) ve (C) arasında paylaşılır. Ancak, (C)'nin saklı payı, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edilebileceği kısma eklenir. Buna göre²⁴:

Mirasçılar	Yasal Miras Payları	Saklı Payları
E	3/12	6/24
A	3/12	3/24
B	3/12	3/24
C	3/12	3/24

(Tablo-5)

$$\text{Tasarruf Edilebilir Kısım} = 24/24 - 12/24 = 12/24$$

Bu örnekte, (C) mirasçılıktan çıkarılmamış olsaydı, tereke yine mirasbırakanın eşi (E) ile çocukları (A), (B) ve (C) arasında paylaşılacağı ve saklı payları; (E)= 6/24, (A)= 3/24, (B)= 3/24 ve (C)= 3/24; saklı paylar toplamı ise, terekenin 15/24'ini oluşturacağı için, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısım da $24/24 - 15/24 = 9/24$ olurdu. Ancak, örneğimizde tasarruf edilebilir kısım, mirasçılıktan çıkarılan (C)'nin saklı payı olan 3/24 oranında artmıştır.

Veya (C) mirasçılıktan çıkarılmış olmakla birlikte, mirasbırakan tarafından serbestçe tasarruf edebileceği kısmı aşan tasarruflarda bulunulmasaydı, yukarıdaki Tablo-4'te gösterildiği gibi, tasarruf edilebilir kısım 6/16 olurdu. Bu iki durum arasında, mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısım, mirasçılıktan çıkarılan (C)'nin saklı payı olan 3/24 oranında azalmıştır.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 21.5.1997 tarih ve E.1997/2-161, K.445 sayılı kararından: "...Miras hakkından iskat edilen kimsenin payı nisbetinde tasarruf nisabının çoğalacağı açıktır..." (İKİD., Temmuz 1998, s.13464-13465).

Yeni Medenî Kanunumuzun 511. maddesine ilişkin gerekçede de, "...Çıkarılan mirasçının altsoyu yoksa veya çıkarılan mirasçının altsoyu saklı paylı mirasçı değilse, mirasbırakan çıkardığı mirasçının hissesinde dilediği gibi tasarrufta bulunabilir" denilmiştir.

²⁴ Bkz. ve karşı. aşağı. Tablo-6.

II. MİRASTAN FERAGAT

Medenî Kanunumuzun 528. maddesinin birinci fıkrasına göre (EMK.m.475/I); mirastan feragat sözleşmesi, mirasbırakan ile muhtemel mirasçısı arasında, ilerideki miras payından tamamen veya kısmen, karşılık sağlanarak veya karşılıksız olarak vazgeçmesine ilişkin bir miras sözleşmesidir. Feragat sözleşmesi yapmakla, feragat eden, mirasa ilişkin beklenen bir haktan yoksun olur ve feragat ister karşılık sağlanarak ister karşılıksız olarak gerçekleşmiş olsun mirasçı sıfatını kazanamaz. Aynı maddenin üçüncü fıkrasına (EMK.m.475/II) göre de, feragat sözleşmesi karşılık sağlanarak yapıldığı takdirde, aksi sözleşmede kararlaştırılmamışsa, feragat eden mirasçının altsoyuna da etkili olur.

Mirastan feragatin tasarruf edilebilir kısım üzerindeki etkisi, mirastan feragatin karşılık sağlanarak mı yoksa karşılıksız olarak mı gerçekleştiği göz önünde tutularak incelenmelidir.

A. FERAGATİN KARŞILIK SAĞLANARAK GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

Eğer mirasçı, mirastan feragat etmesinin karşılığında mirasbırakandan maddî bir değer elde etmişse ve altsoyu yoksa, saklı paylar feragat eden mevcutmuş gibi hesaplanarak, feragat edenin saklı payı, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısma eklenir (Bkz. ve karşı. yuk. Tablo-5 ve aşağı. Tablo-6)²⁵. Karşılık sağlanarak mirastan feragat edenin altsoyu varsa, mirastan feragati, kural olarak altsoyunu da etkiler. Ancak, feragat karşılık sağlanarak gerçekleşmiş olsa bile, altsoya etkili olmayacağı sözleşmede kararlaştırılabilir (TMK.m.528/III). Buna göre, karşılık sağlanarak gerçekleşen mirastan feragatin altsoya etkili olmayacağının sözleşmede kararlaştırılmış olup olmamasını ayrı ayrı göz önünde tutarak, mirastan feragatin tasarruf edilebilir kısım üzerindeki etkisi incelenmelidir.

²⁵ Eren (s.41), bu durumu önceki Medeni Kanunumuza uygun düşen şu örnekle açıklamaktadır: “Binaenaleyh, muris çocukları A ve B’den A ile 10.000 lira ivaz mukabilinde mirastan feragat mukavelesi yapmış ve ölümünde 70.000 lira sâfi tereke bırakmışsa, B’nin mahfuz hissesi, A sanki mirasa iştirak ediyormuş gibi hesap edilir. Binnetice, B’nin mahfuz hissesi, $70.000 + 10.000 \times \frac{3}{4} \times \frac{1}{2} = 30.000$ lira, murisin tasarruf nisabı ise $80.000 - 30.000 = 50.000$ liraya baliğ olur”; Antalya, O. Gökhan; Mirastan Feragat Sözleşmesi, İstanbul 1999, s.193.

1. Karşılık sağlanarak gerçekleşen mirastan feragatin, feragat edenin altsoyuna etkili olmayacağına sözleşmede kararlaştırılmaması: Karşılık sağlanarak gerçekleşen mirastan feragatin, feragat edenin altsoyuna etkili olmayacağına sözleşmede kararlaştırılmaması durumunda, söz konusu feragatten, feragat edenin altsoyu da etkilenir. Buna göre; feragat eden mevcutmuş gibi saklı paylar hesaplanarak, feragat edenin saklı payı, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısma eklenir²⁶. Çünkü, feragat sözleşmesi karşılık sağlanarak yapıldığı takdirde, aksi sözleşmede kararlaştırılmamışsa, feragat eden mirasçının altsoyuna da etkili olur (TMK.m.528/III; EMK.m.475/II). Feragat edenin altsoyu, mirasbırakana göre saklı paylı olsa da olmasa da aynı şekilde işlem yapılır.

Örnek: Mirasbırakan (M)'nin eşi (E)'nin birinci derece mirasçılarla birlikte mirasçılığı söz konusu olup da, (A) mirastan karşılık sağlanarak feragat etmiş ve feragatin altsoya etkili olmayacağı kararlaştırılmamışsa, (A) da hesaba katılarak, tereke mirasbırakanın eşi (E) ile çocukları (A), (B) ve (C) arasında paylaşılır. Ancak, (A)'nın feragatinden, altsoyu olan (D) ve (F) de etkileneceği için, (A)'nın saklı payı, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısma eklenir. Buna göre²⁷:

Mirasçılar	Yasal Miras Payları	Saklı Payları
E	3/12	6/24
A	3/12	3/24
B	3/12	3/24
C	3/12	3/24

(Tablo-6)

$$\text{Tasarruf Edilebilir Kısım} = 24/24 - 12/24 = 12/24 (=24/48)$$

Karşılık sağlanarak (A) mirastan feragat etmiş olup da, feragatin altsoyu etkilemeyeceği kararlaştırılsaydı, tereke mirasbırakanın eşi (E), çocukları (B), (C) ile torunları (D) ve (F) arasında paylaşılacağı ve saklı payları; (E)= 12/48, (B)= 6/48, (C)= 6/48, (D)= 3/48 ve (F)= 3/48; saklı paylar toplamı ise, terekenin 30/48'ünü oluşturacağı için, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısım da 48/48-30/48= 18/48 olurdu. Görüldüğü gibi, bu örnekte

²⁶ Escher, III.1, s.160; Kocayusufpaşaoğlu, s.410; Öztrak, s.78; İmre/Erman, s.213; İnan/Ertay, s.293; Ayiter/Kılıçoğlu, s.149; Dural/Öz, s.284; Şener, s.160; Eren, s.41; Antalya, s.194; Aybay, s.49.

²⁷ Bkz. ve karşı. yuk. Tablo-5.

tasarruf edilebilir kısım, mirastan feragat eden (A)'nın saklı payı olan 6/48 (=3/24) oranında artmıştır.

2. Karşılık sağlanarak gerçekleşen mirastan feragatin, feragat edenin altsoyuna etkili olmayacağının sözleşmede kararlaştırılması: Karşılık sağlanarak gerçekleşen mirastan feragatin, feragat edenin altsoyuna etkili olmayacağının sözleşmede kararlaştırılması durumunda, feragat edenin yerine altsoyu geçer. Burada, aşağıda açıklanacağı gibi, feragatin karşılıksız olarak gerçekleştirilmesi durumundaki değişik olasılıklar için öngörülen çözümler geçerli olur.

B. FERAGATİN KARŞILIKSIZ OLARAK GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

Mirasçı, mirastan feragat etmesinin karşılığında mirasbırakandan maddî bir değer elde etmemişse, karşılıksız bir feragatten söz edilir. Mirastan karşılıksız olarak feragat edenin altsoyu yoksa, feragat eden mirasçılık sıfatını kaybedeceği için, mirasbırakandan önce ölmüş gibi değerlendirilmeli ve tereke, diğer mirasçılar arasında paylaşılmalıdır. Çünkü bu durumda, mirasbırakan feragat nedeniyle herhangi bir karşılık ödemediği için, tasarruf edilebilir kısmın artırılması gerekmez. Buna karşılık, mirastan karşılıksız olarak feragat edenin altsoyu varsa, doktrindeki bir görüşe göre²⁸; aksi sözleşmede kararlaştırılmamışsa, karşılıksız feragat, feragat edenin altsoyuna etki etmez. Başka bir ifadeyle bu görüşte, feragat karşılıksız olsa bile, bu feragatten, feragat edenin altsoyunun da etkilenmesinin sözleşmeyle kararlaştırılabileceği savunulmaktadır. Kanaatimizce, mirastan feragat eden, bu feragati nedeniyle bir karşılık almamışsa, bu feragat işleminden onun altsoyunun da etkileneceğinin kararlaştırılması hakkaniyete uygun düşmez. Çünkü, karşılık sağlanarak gerçekleşen feragatte, alınan karşılık, feragat eden öldüğünde onun altsoyuna da kalabildiği için, bu tür feragatin altsoya da etkili olması hakkaniyete uygun bir kuraldır; ancak, bunun aksi kararlaştırılabilir²⁹.

²⁸ "...ivazsız feragatler, aksi kararlaştırılmadıkça, feragat edenin fûruuna tesir etmez" (İnan/Ertas, s.292); Aynı yönde bkz. İmre/Erman, s.213; Ayiter/Kılıçoğlu, s.150; Şener, s.157; Eren, s.41-42; "Esasen İsviçre'de ivazsız feragatlerin feragat edenin fûruğuna şâmil bulunması hükmü tenkit olunmakta ve bunun hafifletilmesi çareleri düşünülmektedir" (İmre/Erman, s.171); "MK.m.475/II, emredici bir hüküm olmadığından, her iki hâlde de bu esasların aksi kararlaştırılabilir" (Kocayusufpaşaoğlu, s.302); Çağa, s.84, 144-145.

²⁹ Çağa, s.145; "Eğer mirastan feragat sözleşmesi ivazlı yapılmışsa, tersi kararlaştırılmadıkça, feragat eden mirasçının altsoyunu da olumsuz yönde etkiler; feragat edenin çocukları da mirasçı olamaz mirasbırakana. (MK 475 II) Tutarlıdır ve adaletlidir bu

Yukarıdaki görüşe göre, feragat edenin altsoyu, mirastan feragat eden ile mirasbırakan arasında yapılan karşılıksız feragat sözleşmesiyle miras hakkından ve saklı payından yoksun bırakılabilmektedir. Bu sonucun, en azından saklı paylar bakımından kabulü güçtür. Bundan dolayı, karşılıksız feragatte, bu feragatin, feragat edenin altsoyuna da etkili olabileceği sözleşmede kararlaştırılsa bile, bu durum, feragat edenin mirasbırakana göre saklı paylı mirasçılarının mirasçılık haklarını sona erdirmez. Medeni Kanunumuzun 528. maddesinin son fıkrasının gerekçesi de, bu düşüncüyü destekleyici niteliktedir³⁰.

İsviçre Medenî Kanunu'nun 495. maddesinden farklı olarak, Medeni Kanunumuzun 528.maddesinde (EMK.m.475), sadece karşılık sağlanarak gerçekleşen feragatin altsoya etkili olmasının sözleşmede kararlaştırılabileceği öngörülmüştür³¹.

Bu değerlendirmeye göre; karşılıksız feragatte, feragat edenin yerine altsoyu geçer. Burada, mirasın reddi ile mirastan yoksunluğun tasarruf edilebilir kısım üzerindeki etkisi hakkında yapılan açıklamalar aynen geçerlidir. Buna göre, mirastan karşılıksız feragat eden, tasarruf edilebilir kısmın hesaplanmasında göz önünde tutulmaz; fakat, bu mirasçının mirasbırakana göre saklı paylı altsoyu varsa, onların saklı payları da

çözüm. Ne de olsa feragat ivazı feragat edenin çocuklarına kalacaktır. (Çifte miras olmamalıdır!)” (Serozan, s.145).

³⁰ Medenî Kanunumuzun 528. maddesinin son fıkrasına ilişkin gerekçede şöyle denilmektedir: “..Maddenin son fıkrasında, feragatin feragat edenin altsoyuna etkisi bakımından, yürürlükteki Kanunun karşılıklı ve karşılıksız feragat ayırımı yapmadan feragatin altsoya etkisini kabul eden İsviçre Medenî Kanunu'nun 495 inci maddesinden farklı ve doğru düzenlemesi Türk toplumunun düşünce biçimine aile yapısına uygun olarak muhafaza edilmiştir. Böylece feragat karşılık sağlanarak yapılmış ise, feragat sözleşmesinde belirtilmedikçe, feragat, feragat edenin altsoyuna etkili olacak ve onların da mirasçılık sıfatlarını kaldıracaktır. Düzenlemenin zıt anlamından da feragat karşılık sağlanmadan yapılmışsa, feragat, feragat edenin furuunu etkilemeyecektir. Bu prensibin aksi de mirastan feragat sözleşmesi ile kararlaştırılabilir; ancak feragat edenin altsoyunun mirasbırakana karşı saklı paydan doğan hakları saklıdır”.

³¹ Çağa, s.84, 144-145; Kocayusufpaşaoğlu, s.302, 410; Öztrak, s.78; Oğuzman, s.166; Dural/Öz, s.284; Serozan, s.146; Şener, s.157; Antalya, s.169, 195.

İsviçre Medenî Kanunu'nun 495. maddesine göre, “Mirasbırakan, mirasçısıyla mirastan feragat sözleşmesi yapabilir. Feragat eden, mirasçı olarak dikkate alınmaz. Sözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa, mirastan feragat, feragat edenin altsoyuna da etkilidir”. Görüldüğü gibi, İsviçre Medenî Kanunu'na göre, feragatin karşılık sağlanarak gerçekleştirilmesi ile karşılıksız yapılması arasında bir ayırım yapılmaksızın, feragat edenin altsoyunu etkileyebileceği kararlaştırılabilmektedir.

hesaplanarak tasarruf edilebilir kısım bulunur. Burada da, değişik olasılıklar söz konusu olabilir.

1. Mirastan karşılıksız olarak feragat edenin saklı pay oranı ile onun altsoyunun saklı pay oranlarının eşit olması: Mirastan karşılıksız olarak feragat edenin saklı pay oranı ile onun altsoyunun saklı pay oranlarının eşit olması durumunda, tasarruf edilebilir kısımda bir değişiklik meydana gelmez.

Örnek: Mirasbırakan (M)'nin eşi (E)'nin birinci derece mirasçılarla birlikte mirasçılığı söz konusu olup da, mirasbırakanın oğlu (A) mirastan karşılıksız olarak feragat etmişse, (A)'nın yerine, derece içi halefiyet kuralı gereğince (D) ve (F) geçerek, tereke mirasbırakanın eşi (E) ile çocukları (B) ile (C) ve torunları (D) ve (F) arasında paylaşılır. Buna göre³²:

Mirasçılar	Yasal Miras Payları	Saklı Payları
E	6/24	12/48
B	6/24	6/48
C	6/24	6/48
D	3/24	3/48
F	3/24	3/48

(Tablo-7)

$$\text{Tasarruf Edilebilir Kısım} = 48/48 - 30/48 = 18/48 (=3/16)$$

Bu örnekte, mirasbırakan (M)'nin oğlu (A) mirastan feragat etmemiş olsaydı, tereke mirasbırakanın eşi (E) ile çocukları (A), (B) ve (C) arasında paylaşılacağı ve saklı payları; (E)= 2/8, (A)= 1/8, (B)= 1/8 ve (C)= 1/8; saklı paylar toplamı ise, terekenin 5/8'ini oluşturacağı için, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısım da $8/8 - 5/8 = 3/8$ (18/48) olurdu. Başka bir ifadeyle, örnekte açıklanan her iki durumda da -(A) feragat etmemiş olup mirasçı olarak kalsa da veya mirastan feragat ettiği için (A)'nın altsoyu bu karşılıksız feragat durumundan yararlansa da- tasarruf edilebilir kısım değişmez ve 18/48 (=3/16) olur.

2. Mirastan karşılıksız olarak feragat edenin saklı pay oranı ile onun altsoyunun saklı pay oranlarının eşit olmaması: Mirastan karşılıksız olarak feragat edenin saklı pay oranı ile onun altsoyunun saklı pay oranlarının eşit

³² Bkz. ve karşı. yuk. Tablo-1 ve aşağı. Tablo-11.

olmaması durumunda, tasarruf edilebilir kısımda, saklı pay oranlarındaki fark kadar bir artış olur.

Örnek: Mirasbırakanın (M)'nin altsoyunun bulunmadığı ve eşi (E)'nin ikinci derece mirasçılarla birlikte mirasçılığı söz konusu olup da, mirasbırakanın anası (G) mirastan karşılıksız olarak feragat etmişse, (G)'nin yerine, derece içi halefiyet kuralı gereğince (İ), (J) ve (K) geçerek, tereke eşi (E), babası (H) ile kardeşleri (İ), (J) ve (K) arasında paylaşılır. Buna göre³³:

Mirasçılar	Yasal Miras Payları	Saklı Payları
E	6/12	48/96
H	3/12	6/96
İ	1/12	1/96
J	1/12	1/96
K	1/12	1/96

(Tablo-8)

$$\text{Tasarruf Edilebilir Kısım} = 96/96 - 57/96 = 39/96$$

Bu örnekte, mirasbırakan (M)'nin anası (G) mirastan feragat etmemiş olsaydı, tereke mirasbırakanın eşi (E), babası (H) ve anası (G) arasında paylaşılacağı ve saklı payları; (E)= 8/16, (H)= 1/16 ve (G)= 1/16; saklı paylar toplamı ise, terekenin 10/16'unu oluşturacağı için, serbestçe tasarruf edilebilir kısım da $16/16 - 10/16 = 6/16 (=36/96)$ olurdu. Başka bir ifadeyle, örnekte açıklanan durumda, mirasbırakan (M)'nin anası (G)'nin mirastan karşılıksız feragat etmesi nedeniyle tasarruf edilebilir kısım, (G) ile (M)'nin kardeşlerinin saklı payları arasındaki fark olan 3/96 oranında artmıştır. Çünkü, mirasbırakan (M)'nin anası (G)'nin saklı payı, yasal miras payının dörtte biri olduğu hâlde, kardeşleri (İ), (J) ve (K)'dan her birinin saklı payı, yasal miras payının sekizde biridir.

3. Mirastan karşılıksız olarak feragat edenin altsoyunun, mirasbırakana göre saklı paylı mirasçı olmaması: Mirastan karşılıksız olarak feragat edenin altsoyunun, mirasbırakana göre saklı paylı mirasçı

³³ Bkz. ve karşı. yuk. Tablo-2 ve aşağı. Tablo-12.

olmaması durumunda, tasarruf edilebilir kısımda, mirastan karşılıksız olarak feragat edenin saklı payı kadar bir artış meydana gelir³⁴.

Örnek: Mirasbırakanın (M)'nin altsoyunun bulunmaması, anası (G) ile babası (H)'nin de kendisinden önce ölmesi nedeniyle, eşi (E)'nin, mirasbırakanın kardeşleriyle birlikte mirasçılığı söz konusu olup da, mirasbırakanın kardeşi (İ) mirastan karşılıksız olarak feragat etmişse, (İ)'nin yerine, derece içi halefiyet kuralı gereğince (L) ve (N) geçerek, tereke eşi (E), kardeşleri (J), (K) ile yeğenleri (L) ve (N) arasında paylaşılır. Buna göre³⁵:

Mirasçılar	Yasal Miras Payları	Saklı Payları
E	6/12	24/48
J	2/12	1/48
K	2/12	1/48
L	1/12	Yok
N	1/12	Yok

(Tablo-9)

$$\text{Tasarruf Edilebilir Kısım} = 48/48 - 26/48 = 22/48$$

Bu örnekte mirasbırakan (M)'nin kardeşi (İ) mirastan karşılıksız olarak feragat etmemiş olsaydı, tereke mirasbırakanın eşi (E) ile kardeşleri (İ), (J) ve (K) arasında paylaşılacağı ve saklı payları; (E)= 24/48, (İ)= 1/48, (J)= 1/48 ve (K)= 1/48; saklı paylar toplamı ise, terekenin 27/48'sini oluşturacağı için, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısım da $48/48 - 27/48 = 21/48$ olurdu. Görüldüğü gibi, burada, tasarruf edilebilir kısım, (İ)'nin saklı payı olan 1/48 oranında artmıştır.

III. MİRASTAN YOKSUNLUK

Medenî Kanunumuzun, mirastan yoksunluğa ilişkin 578. maddesine göre (EMK.m.520), mirastan yoksunluk aşağıdaki durumlarda söz konusu olur:

1. Mirasbırakanı kasten ve hukuka aykırı olarak (haksız yere) öldürmek veya öldürmeye teşebbüs etmek (b.1),

³⁴ “Feragat edenin, mirasbırakana göre, halefiyet yoluyla mahfuz hisseli olmayan bir furuu varsa feragat ivazlı da olsa ivazsız da olsa, feragat edenin mahfuz hissesi hesaplanarak tasarruf nisabına eklenir” (İnan/Ertaş, s.293); Antalya, s.195-196.

³⁵ Bkz. ve karşı. yuk. Tablo-3 ve aşağı. Tablo-13.

2. Mirasbırakanı kasten ve hukuka aykırı olarak (haksız yere) sürekli şekilde ölüme bağlı bir tasarruf yapamayacak duruma getirmek (b.2),
3. Mirasbırakanın ölüme bağlı bir tasarruf yapmasını veya böyle bir tasarruftan dönmesini aldatma, zorlama veya korkutma yoluyla sağlamak veya engellemek (b.3),
4. Mirasbırakanın artık yeniden yapamayacağı bir durumda ve zamanda ölüme bağlı bir tasarrufu kasten ve hukuka aykırı olarak ortadan kaldırmak veya bozmak (b.4). Belirtilen fiillerden herhangi birinin işlenmesi, fiili işleyen mirasçının mirasçılık sıfatını kendiliğinden sona erdirir.

Mirastan yoksunluğun, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısım üzerindeki etkisi konusunda, doktrinde değişik görüşler ileri sürülmüştür. Bir görüşe göre³⁶; mirastan yoksunluk, mirasçılıktan çıkarmanın kanun hükmüyle kendiliğinden gerçekleşen bir benzeri olduğu için, mirasçılıktan çıkarmaya ilişkin açıklamalar, mirastan yoksunluğa da uygulanmalıdır. Buna göre, mirastan yoksun olanın saklı payının hesaplanarak tasarruf edilebilir kısma eklenmesi gerekirse de, mirastan yoksun olanın mirasbırakana göre saklı paylı mirasçıları varsa, o takdirde onlar saklı paylarını derece içi halefiyet kuralı gereğince alabileceklerdir³⁷.

³⁶ İnan/Ertay, s.295, dn.542'de anılan yazarlar; Escher, III.1, s.161; Tuor, Peter/ Picenoni, Vito: Berner Kommentar, Das Erbrecht III.2, 2.Auflage, Bern 1966, s.508; İmre/Erman, s.269; Eren, s.42.

³⁷ Mirastan yoksunluğun mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısım üzerindeki etkisinin, tıpkı mirasçılıktan çıkarmadaki gibi olması gerektiğini savunan İmre/Erman'a (s.269) göre, mirastan yoksun olanın altsoyunun bulunmaması ve bunun payının diğer mirasçılara geçmesi durumunda, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısım artar. Yazarlar, görüş gerekçesini, önceki Medeni Kanunumuza uygun düşen şu örneği vererek açıklamaktadırlar: "Farzedelim ki, ölenin iki oğlu (A) ve (B) vardır ve terekesi 2 milyon liradır. (A) nın mahfuz hissesi 750.000, (B) nin mahfuz hissesi de yine 750.000 liradır, tasarruf oranı ise 500.000 liradır. (A)'nın mirastan mahrum ise ve furuğu da yoksa, bu takdirde, onun miras hakkı (B) ye intikal eder, fakat mahfuz hisse hakkı intikal etmez ve murisin tasarruf oranında bir artma meydana gelir. Burada, mirasbırakanın tasarruf oranı, (A) nın mahfuz hissesinin ilâvesi ile, 1.250.000 lira olur". "Çünkü, birinci olarak, mirastan iskat ile mahrumiyet arasındaki benzerlik ve birbirini tamamlama fonksiyonu, burada, iskattaki sonucun kabulünü gerektirmektedir. İkinci olarak, mirastan mahrum olanın mahfuz hisse hakkından, murisin aleyhine olarak, diğer mirasçıları faydalandırmakta esaslı hiçbir sebep yoktur".

Kanaatimizce, mirastan yoksunluk durumunda, tasarruf edilebilir kısım mirasın reddinde olduğu gibi etkileneceği için, mirastan yoksun olanın miras payı diğer tarafa, yani (B)'ye

Diğer bir görüşe göre ise³⁸; mirasbırakanın yoksunluk sebeplerini önceden öngörmesi ve mirastan yoksun olanın saklı payının mirasçılıktan çıkarmada olduğu gibi tasarruf edilebilir kısma eklenmesi mantıklı değildir. Bu sebeple, mirastan yoksunlukta, mirasın reddine ilişkin ilkelerin kıyas yoluyla uygulanması, mirastan yoksunluğun niteliğine daha uygun düşer. Buna göre; mirastan yoksun olan mirasçı, mirasbırakandan önce ölmüş gibi, yasal miras payları, saklı paylar ve tasarruf edilebilir kısım hesaplanır. Mirastan yoksunluk kişisel sonuçlar doğurduğu için³⁹, mirastan yoksun olanın mirasbırakana göre saklı paylı mirasçıları varsa, derece içi halefiyet kuralı gereğince, onlar, kendi saklı paylarını alabileceklerdir. İkinci görüş, diğer saklı paylı mirasçılar lehine de sonuçlar doğurmaktadır.

Kanaatimizce de, mirastan yoksunluk durumunda ikinci görüş tercih edilmelidir. Buna göre; tasarruf edilebilir kısmın hesabında, mirastan yoksun olan mirasçı hesaba katılmaz. Ancak, mirastan yoksun olanın, mirasbırakana göre saklı paylı mirasçıları varsa, derece içi halefiyet kuralı gereğince bu mirasçılar, kendi saklı paylarını alabilirler. Bu bakımdan, mirasın reddine ilişkin olarak aşağıda yapılan açıklamalar, mirastan yoksunluğa ilişkin olarak da aynen geçerlidir⁴⁰. Diğer görüşün benimsenmesi durumunda ise, tasarruf

---

geçince (B) tek mirasçı olur ve iki milyon liralık mirasın tamamını alır. Altsoyun saklı payı da, yasal miras payının (önceki Medenî Kanunumuza göre) dörtte üçü olduğuna göre, (B)'nin saklı payı 1.500.000 lira; mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısım da 500.000 liradan ibarettir. (A) mirastan yoksun olmasaydı, her birinin miras payı 1.000.000 lira ve saklı payları da 750.000 lira olacağından, mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısım da değişmeyecek ve 500.000 lira olacaktı.

³⁸ Bkz. **İnan/Ertaş**, s.297-298 ve s.295, dn.543'de anılan yazarlar; **Kocayusufpaşaoğlu**, s.411; **Aybay**, s.82.

³⁹ **Çağa**, s.146; Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 22.10.1951 tarih ve 6330/6722 sayılı kararından: "Mirasbırakanı öldüren kişi mirastan mahrum olup, miras payı öldürenin fîruuna geçer" (**Şener**, s.356); Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 6.4.1971 tarih ve 2101/2283 sayılı kararından: "Öldürenin fîruu, öldürene ait mirasa, halefiyet yolu ile sahip olur" (**Şener**, s.355).

Yeni Medenî Kanunumuzun 579. maddesine göre; Mirastan yoksunluk, yalnız yoksun olanı etkiler. Mirastan yoksun olanın altsoyu, mirasbırakandan önce ölen kimsenin altsoyu gibi mirasçı olur. Yine aynı Kanunun 611. maddesine göre de, yasal mirasçılardan biri mirası reddederse onun payı, miras açıldığı zaman kendisi sağ değilmiş gibi, hak sahiplerine geçer.

⁴⁰ Mirasın reddinin, serbestçe tasarruf edilebilir kısım üzerindeki etkisi için bkz.aşa. IV.

edilebilir kısmın hesaplanmasında, mirastan yoksunluk ile mirasçılıktan çıkarma aynı kurallara tâbi olacaktır⁴¹.

IV. MİRASIN REDDİ

Mirasın reddi, mirası ret hakkı olan yasal ve atanmış bir mirasçının, kural olarak mirasbırakanın ölümünü öğrendiği tarihten başlayarak, üç aylık hak düşürücü süre içinde mirasbırakanın son yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesine yapacağı bozucu yenilik doğuran bir irade açıklamasıyla gerçekleşir. Bu mirasçı, mirasçılık sıfatını mirasbırakanın ölümünden sonra öğrendiğini ispat etmesi koşuluyla, mirası ret hakkını yine aynı süre içinde ve aynı yolla kullanabilir (TMK.m.606, 609; EMK.m.546, 549). Mirası reddeden mirasçı, mirasbırakanın ölümü anına kadar geçmişe etkili olmak üzere, mirasçılık sıfatını kaybeder ve tereke, mirası reddeden mirasçı mirasbırakandan önce ölmüş gibi paylaşılır (TMK.m.611/I; EMK.m.551/I); buna göre, mirası reddeden mirasçının mirasbırakana göre saklı paylı altsoyu varsa, bunların saklı payları hesaplanarak mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısım bulunur.

Tasarruf edilebilir kısmın hesaplanmasında, mirası reddeden mirasçının altsoyunun bulunup bulunmamasına göre değişik olasılıklar söz konusu olabilir:

A. MİRASI REDDEDEN MİRASÇININ ALTSOYU YOKSA

Mirası reddeden mirasçının altsoyu yoksa, mirası reddeden mirasçı hesaba katılmaz ve mirasbırakandan önce ölmüş gibi tereke, diğer mirasçılar arasında paylaşılır⁴².

Örnek: Mirasbırakan (M)'nin eşi (E)'nin birinci derece mirasçılarla birlikte mirasçılığı söz konusu olup da, mirasbırakanının (A), (B) ve (C) adlı

⁴¹ Mirasçılıktan çıkarmanın serbestçe tasarruf edilebilir kısım üzerindeki etkisi konusunda (mirastan yoksunluk ile mirastan çıkarmanın aynı şekilde değerlendirilmesi gerektiğini kabul eden görüşün benimsenmesi durumunda) bkz. yuk. I.

⁴² Çağa, s.132, 134; Escher, A.: Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch III.2, Das Erbrecht, 3.Auflage, Zürich 1960, s.24, 193; Escher, III.1, s.159; Tuor/Picenoni, s.648; Eren, s.40; Şener, s.212; Ülkü, Murat Fatih: "Mirasın Reddi", Manisa Barosu Dergisi Ocak/1998, s.35-36; Aybay, s.93.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 28.9.1955 tarih ve 105/99 sayılı kararından: "Mirası reddedenin furuu varsa, reddedilen pay onlara geçer. Furu yoksa, ölenin öbür mirasçılarına intikal eder" (Şener, s.386-387).

üç çocuğundan (C) mirası reddetmişse, (C) hesaba katılmadan, tereke (E), (A) ve (B) arasında paylaşılır. Buna göre⁴³:

Mirasçılar	Yasal Miras Payları	Saklı Payları
E	2/8	4/16
A	3/8	3/16
B	3/8	3/16

(Tablo-10)

$$\text{Tasarruf Edilebilir Kısım} = 16/16 - 10/16 = 6/16$$

(C) mirası reddetmemiş olsaydı, tereke mirasbırakanın eşi (E) ile çocukları (A), (B) ve (C) arasında paylaşılacağı ve saklı payları, (E)= 2/8, (A)= 1/8, (B)= 1/8 ve (C)= 1/8; saklı paylar toplamı ise, terekenin 5/8'ini oluşturacağı için, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısım da $8/8 - 5/8 = 3/8 (=6/16)$ olurdu. Başka bir ifadeyle, örnekte açıklanan her iki olasılıkta da - (C) mirası reddetmemiş olup mirasçı olarak kalsa da veya (C) mirası reddettiği için diğer mirasçılar bu red durumundan yararlansa da tasarruf edilebilir kısım değişmez ve $3/8 (=6/16)$ olur⁴⁴.

B. MİRASI REDDEDEN MİRASÇININ ALTSOYU VARSA

Mirası reddeden mirasçının altsoyu varsa, mirası reddeden mirasçı hesaba katılmaz. Ancak, mirasın reddi kişisel sonuçlar doğurduğu için⁴⁵, bu mirasçının mirasbırakana göre saklı paylı mirasçıları hesaplanarak, tasarruf edilebilir kısım bulunur. Burada da, aşağıdaki olasılıklar söz konusu olabilir:

1. Mirası reddeden mirasçının saklı pay oranı ile onun altsoyunun saklı pay oranlarının eşit olması: Mirası reddeden mirasçının saklı pay oranı ile onun altsoyunun saklı pay oranlarının eşit olması durumunda, tasarruf edilebilir kısımda bir değişiklik meydana gelmez⁴⁶.

⁴³ Bkz. ve karş. yuk. Tablo-4.

⁴⁴ Çağa, s.134; Kocayusufpaşaoğlu, s.407-408; Dural/Öz, s.281.

⁴⁵ Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 21.3.1975 tarih ve 2452/2679 sayılı kararından: "Mirası reddeden kişinin miras payı, hayatta değilmiş gibi kendi mirasçılara geçer (M.K. 551). Olayda (V) nin çocukları, mirası reddettiklerine göre, bunların furuu var ise ölenin kardeşleri mirasçı olamaz" (Şener, s.386).

⁴⁶ Çağa, s.132-133; Escher, III.2, s.194; Escher, III.1, s.159; Oğuzman, s.233; İmre/Erman, s.212, 269; İnan/Ertay, s.298; Dural/Öz, s.281-282; Şener, s.148; Eren, s.40-41.

Örnek: Mirasbırakanın eşi (E)'nin birinci derece mirasçılarla birlikte mirasçılığı söz konusu olup da, mirasbırakan (M)'nin oğlu (A) mirası reddetmişse, (A)'nın yerine, derece içi halefiyet kuralı gereğince (D) ve (F) geçerek, tereke (M)'nin eşi (E) ile çocukları (B) ile (C) ve torunları (D) ile (F) arasında paylaşılır. Buna göre⁴⁷:

Mirasçılar	Yasal Miras Payları	Saklı Payları
E	6/24	12/48
B	6/24	6/48
C	6/24	6/48
D	3/24	3/48
F	3/24	3/48

(Tablo-11)

$$\text{Tasarruf Edilebilir Kısım} = 48/48 - 30/48 = 18/48$$

Mirasbırakan (M)'nin oğlu (A) mirası reddetmemiş olsaydı, tereke mirasbırakanın eşi (E) ile çocukları (A), (B) ve (C) arasında paylaşılacağı ve saklı payları; (E)= 2/8, (A)= 1/8, (B)= 1/8 ve (C)= 1/8; saklı paylar toplamı ise, terekenin 5/8'ini oluşturacağı için, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısım da $8/8 - 5/8 = 3/8$ (=18/48) olurdu. Başka bir ifadeyle, örnekte açıklanan her iki durumda da -(A) mirası reddetmemiş olup mirasçı olarak kalsa da veya (A) mirası reddettiği için (A)'nın altsoyu bu red durumundan yararlırsa da- tasarruf edilebilir kısım değişmez ve 18/48 olur.

2. Mirası reddeden mirasçının saklı pay oranı ile onun altsoyunun saklı pay oranlarının eşit olmaması: Mirası reddeden mirasçının saklı pay oranı ile onun altsoyunun saklı pay oranlarının eşit olmaması durumunda, tasarruf edilebilir kısımda, saklı pay oranlarındaki fark kadar bir artış olur⁴⁸.

Örnek: Mirasbırakan (M)'nin altsoyunun bulunmadığı ve eşi (E)'nin ikinci derece mirasçılarla birlikte mirasçılığı söz konusu olup da, mirasbırakanın anası (G) mirası reddetmişse, (G)'nin yerine, derece içi halefiyet kuralı gereğince mirasbırakanın kardeşleri (İ), (J) ve (K) geçerek, tereke eşi (E), babası (H) ile kardeşleri (İ), (J) ve (K) arasında paylaşılır. Buna göre⁴⁹:

⁴⁷ Bkz. ve karşı. yuk. Tablo-1 ve Tablo-7.

⁴⁸ Çağa, s.134; Escher, III.2, s.23-25; Escher, III.1, s.159; Kocayusufpaşaoğlu, s.408; Oğuzman, s.233; İmre/Erman, s.212, 269; Dural/Öz, s.282; Eren, s.41.

⁴⁹ Bkz. ve karşı. yuk. Tablo-2 ve Tablo-8.

Mirasçılar	Yasal Miras Payları	Saklı Payları
E	6/12	48/96
H	3/12	6/96
İ	1/12	1/96
J	1/12	1/96
K	1/12	1/96

(Tablo-12)

Tasarruf Edilebilir Kısım= $96/96-57/96=39/96$

Mirasbırakan (M)'nin anası (G) mirası reddetmemiş olsaydı, tereke mirasbırakanın eşi (E), anası (G) ve babası (H) arasında paylaşılacağı ve saklı payları; (E)= $8/16$, (H)= $1/16$ ve (G)= $1/16$; saklı paylar toplamı ise terekenin $10/16$ 'unu oluşturacağı için, tasarruf edilebilir kısım da, $16/16-10/16=6/16$ (=36/96) olurdu. Başka bir ifadeyle, örnekte açıklanan her iki durum arasında -(G) ile (İ), (J) ve (K)'nin saklı payları arasındaki fark olan- $3/96$ oranında, tasarruf edilebilir kısım artmıştır. Çünkü, mirasbırakanın anası (G)'nin saklı payı, yasal miras payının dörtte biri olduğu hâlde (TMK.m.506/b.2), kardeşleri (İ), (J) ve (K)'nin saklı payları, yasal miras paylarının sekizde biridir (TMK.m.506/b.3).

3. Mirası reddeden mirasçının altsoyunun, mirasbırakana göre saklı paylı mirasçı olmaması: Mirası reddeden mirasçının altsoyunun, mirasbırakana göre saklı paylı mirasçı olmaması durumunda, tasarruf edilebilir kısımda, mirası reddeden mirasçının saklı payı kadar bir artış meydana gelir⁵⁰.

Örnek: Mirasbırakanın (M)'nin altsoyunun bulunmaması, anası (G) ile babası (H)'nin de kendisinden önce ölmesi nedeniyle eşi (E)'nin mirasbırakanın kardeşleriyle birlikte mirasçılığı söz konusu olup da, mirasbırakanın kardeşi (İ) mirası reddetmişse, (İ)'nin yerine, derece içi halefiyet kuralı gereğince, (L) ve (N) geçerek, tereke eşi (E), kardeşleri (J), (K) ile yeğenleri (L) ve (N) arasında paylaşılır. Buna göre⁵¹:

⁵⁰ Çağa, s.136; Escher, III.1, s.159-160; Oğuzman, s.233; İmre/Erman, s.212, 269; İnan/Ertay, s.299; Dural/Öz, s.282; Şener, s.148; Eren, s.41.

⁵¹ Bkz. ve karşı yuk. Tablo-3 ve Tablo-9.

Mirasçılar	Yasal Miras Payları	Saklı Payları
E	6/12	24/48
J	2/12	1/48
K	2/12	1/48
L	1/12	Yok
N	1/12	Yok

(Tablo-13)

$$\text{Tasarruf Edilebilir Kısım} = 48/48 - 26/48 = 22/48$$

Bu örnekte, mirasbırakan (M)'nin kardeşi (İ) mirası reddetmemiş olsaydı, tereke mirasbırakanın eşi (E) ile kardeşleri (İ), (J) ve (K) arasında paylaştırılacağı ve saklı payları; (E)= 24/48, (İ)= 1/48, (J)= 1/48 ve (K)= 1/48; saklı paylar toplamı ise, terekenin 27/48'sini oluşturacağı için, serbestçe tasarruf edilebilir kısım da $48/48 - 27/48 = 21/48$ olurdu. Görüldüğü gibi, burada serbestçe tasarruf edilebilir kısım, (İ)'nin saklı payı olan 1/48 oranında artmıştır.

V. SAĞ KALAN EŞİN MİRASÇILIĞINI SONA ERDİREN SEBEPLERİN MİRASBIRAKANIN SERBESTÇE TASARRUF EDEBİLECEĞİ KISIM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Daha önce de belirtildiği gibi, gerek önceki ve gerekse yeni Medenî Kanunlarımızda mirasçılık sıfatını sona erdiren sebeplerin mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısma etkisi, eş de dahil olmak üzere tüm mirasçılar bakımından düzenlenmiş, eşin durumu için özel düzenlemeler getirilmemiştir. Yukarıda incelenen bu düzenlemelerin bazıları, eş bakımından da uygulanabilirse de, bazı durumlarda başka bir çözüm tarzının kabul edilmesi gerekebilir; çünkü, bu gibi durumlarda kanunda boşluk bulunmaktadır. Diğer mirasçılar bakımından kanunda düzenleme olmakla birlikte, bu hükümlerin eş için de uygulanması tatmin edici olmadığından, "gerçek olmayan boşluk" vardır; bu durumda, Medeni Kanunun 1. maddesine göre boşluğun doldurulması gerekir.

Bu itibarla, eşin mirasçılıktan çıkarılması, mirastan feragati ve yoksunluğu ile reddi durumlarında, bu işlemlerden mirasbırakanın serbestçe tasarrufta bulunabileceği kısmın ne ölçüde etkilendiğine ilişkin olarak, gerek yukarıda incelenen hükümlerin uygulanmasıyla ve gerekse kanundaki boşlukların hâkim tarafından -kendisi kanunkoyucu olsaydı koyacak olduğu kurallara göre- doldurulmasıyla, aşağıdaki sonuçlara varılabileceği tespit edilmiştir:

1. Sağ kalan eşin mirasçılıktan çıkarılması: Mirasbırakan, Medenî Kanunumuzun 510. maddesinde belirtilen gerekçelere dayanarak, ölüme bağlı bir tasarrufla eşini mirasçılıktan çıkarmışsa ve eşin **mirasbırakandan olan altsoyu varsa**, miras, eş mirasbırakandan önce ölmüş gibi altsoy arasında paylaşılır ve onlar kendi saklı paylarını alırlar.

Mirasbırakan tarafından mirasçılıktan çıkarılan eşin, **mirasbırakandan olan altsoyu yoksa**, miras diğer derecedeki mirasçılara geçer. Ancak, bu durumda mirasbırakanın, eşini mirasçılıktan çıkarmakla birlikte sağlararası ve/veya ölüme bağlı tasarruflarla, terekesinin serbestçe tasarruf edebileceği kısmını aşmış aştığına bakılmalıdır: Eşini mirasçılıktan çıkaran mirasbırakan, tasarruf edebileceği kısmı aşan sağlararası ve/veya ölüme bağlı tasarruflarda bulunmuşsa, eş diğer derecedeki mirasçılarla birlikte mirasçısıymış gibi hesaplama yapılır ve eşin saklı payı mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısma eklenir. Mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısım sağlararası ve/veya ölüme bağlı tasarruflarla aşılmamışsa, mirasçılıktan çıkarılan eş hesaba dahil edilmeden, miras diğer derecedeki mirasçılar arasında paylaşılır.

2. Sağ kalan eşin mirastan feragat etmesi: Sağ kalan eş **karşılık sağlanarak** mirastan feragat etmiş olup da, mirasbırakandan olan altsoyu yoksa, miras diğer derecedeki mirasçılara geçer. Bu durumda, eş diğer derecedeki mirasçılarla birlikte mirasçısıymış gibi hesaplama yapılır; ancak, eşin saklı payı, mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısma eklenir. Eşin, mirasbırakandan olan altsoyu varsa, eş altsoyla birlikte mirasçısıymış gibi hesaplama yapılır ve altsoy kendi saklı payını alır; eşin saklı payı ise, mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısma eklenir. Feragat sözleşmesi karşılık sağlanarak yapıldığı takdirde, aksi sözleşmede kararlaştırılmamışsa, feragat eden mirasçının altsoyuna da etkili olacağı hâlde (TMK.m.528/III; EMK. m.475/III), bu tür feragatin eşin mirasbırakandan olan altsoyuna etkili olmayacağına kararlaştırılmamış olması önem taşımaz. Çünkü, eşin altsoyu, analarına halefiyet yoluyla mirasçı olmamakta, mirasbırakanın mirasını, kendi miras haklarına dayanarak kazanmaktadırlar. Başka bir ifadeyle, eşin feragatinin altsoya etkili olmayacağı kararlaştırılmasa bile, eşin feragatinden etkilenmeksizin altsoy kendi saklı payını alır; eşin saklı payı ise, mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısma eklenir.

Mirasbırakanın eşi **karşılıksız** olarak mirastan feragat etmişse ve mirasbırakandan olan altsoyu yoksa, eş mirasbırakandan önce ölmüş gibi değerlendirileceği için, miras diğer derecedeki mirasçılara geçer. Bu durumda miras, eş dikkate alınmadan diğer derecedeki mirasçılar arasında

paylaştırılacağı için, eşin saklı payının, mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısma eklenmesi de söz konusu olamaz. Eşin, mirasbırakandan olan altsoyu varsa, onlar kendi saklı paylarını alabilirler; bu durumda da, eş dikkate alınmadan miras altsoy arasında paylaştırılacağı için, eşin saklı payı, yine mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısma eklenmez.

3. Sağ kalan eşin mirastan yoksun olması: Sağ kalan eş, Medenî Kanunumuzun 578. maddesinde (EMK.m.520) gösterilen fiilleri işlemişse, kanun gereği mirastan yoksun olur ve mirasçılık sıfatını kaybeder. Daha önce⁵² de belirtildiği gibi, mirastan yoksunluk durumunda mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısmın nasıl hesaplanacağı konusunda, doktrinde iki farklı görüş ileri sürülmüştür. Bir görüşe göre, mirastan yoksun olmada da, mirasçılıktan çıkarmaya ilişkin kurallar uygulanarak tasarruf edilebilir kısım hesaplanmalıdır. Diğer bir görüşe göre ise, mirasın reddindeki kuralların uygulanarak, tasarruf edilebilir kısmın hesaplanması gerekir. Kanaatimizce, mirastan yoksunluğun tasarruf edilebilir kısma etkisi, mirasın reddindeki gibi olmalıdır; bu nedenle, aşağıda sağ kalan eşin mirası reddi konusunda yapılan açıklamalar, burada da aynen geçerlidir.

4. Sağ kalan eşin mirası reddi: Sağ kalan eş yasal koşullara uygun olarak mirası reddetmişse, mirasçılık sıfatını kaybeder ve mirasbırakandan önce ölmüş gibi değerlendirilir (TMK.m.611/I). Mirası reddeden eşin, mirasbırakandan olan altsoyu yoksa, miras ikinci derece mirasçılara; orada mirasçı yoksa, üçüncü derece mirasçılara; orada da mirasçı bulunmaması durumunda ise, Devlete geçer. Ancak, mirası reddeden eşin mirasbırakandan olan altsoyu varsa, onlar zaten mirasbırakanın saklı paylı mirasçıları olduğu için, halefiyet söz konusu olmaz ve tereke, mirası reddeden eş hesaba dahil edilmeden mirasbırakanın altsoyu arasında paylaşılır. Eşin başkasından olan çocukları ise, mirasbırakana yabancı oldukları için, mirastan pay alamazlar; bu durumda, eşin mirasbırakandan olan çocuğunun bulunmaması nedeniyle, miras diğer derecedeki mirasçılara geçer.

⁵² Bkz. yukarıda III. MİRASTAN YOKSUNLUK başlığı altında yapılan açıklamalar.

SONUÇ

Mirasçılık sıfatını sona erdiren sebeplerin, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısım üzerindeki etkisiyle ilgili çalışmamızda, aşağıdaki sonuçlara varılmıştır:

1. Mirasçılıktan çıkarma durumunda :

a) Mirasçılıktan çıkarılan mirasçının altsoyu varsa: Mirastan çıkarılan mirasçı, tasarruf edilebilir kısım hesaplanırken göz önünde tutulmaz; ancak, bu mirasçının mirasbırakana göre saklı pay sahibi mirasçısı varsa, bunlar da hesaplanarak tasarruf edilebilir kısım bulunur. Buna göre; **aa)** Mirasçılıktan çıkarılan mirasçının saklı pay oranı ile onun altsoyunun saklı pay oranları eşitse, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısımda bir değişiklik meydana gelmez; **bb)** Mirasçılıktan çıkarılan mirasçının saklı pay oranı ile onun altsoyunun saklı pay oranları eşit değilse, tasarruf edilebilir kısımda, saklı pay oranlarındaki fark kadar bir artış olur; **cc)** Mirasçılıktan çıkarılan mirasçının altsoyu, mirasbırakana göre saklı paylı mirasçı değilse, tasarruf edilebilir kısımda, mirasçılıktan çıkarılan mirasçının saklı payı kadar bir artış meydana gelir.

b) Mirasçılıktan çıkarılan mirasçının altsoyu yoksa: aa) Mirasbırakanın, mirasçısını mirasçılıktan çıkarmakla birlikte, sağlararası ve/veya ölüme bağlı tasarruflarıyla serbestçe tasarruf edebileceği kısmı aşmaması durumunda, mirasçılıktan çıkarılan mirasçı hesaba katılmayarak (mirasbırakandan önce ölmüş gibi), tereke diğer mirasçılar arasında paylaşılır; **bb)** Mirasçısını mirasçılıktan çıkaran mirasbırakanın, sağlararası ve/veya ölüme bağlı tasarruflarıyla, serbestçe tasarruf edebileceği kısmı aşması durumunda ise, mirasçılıktan çıkarılan mirasçı mevcutmuş gibi saklı paylar hesaplanarak, mirasçılıktan çıkarılan mirasçının saklı payı, mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısma eklenmelidir.

2. Mirastan feragat durumunda :

a) Feragatin karşılık sağlanarak gerçekleştirilmesi: Eğer mirasçı, mirastan feragat etmesinin karşılığında mirasbırakandan maddî bir değer elde etmişse ve altsoyu yoksa, saklı paylar feragat eden mevcutmuş gibi hesaplanarak, feragat edenin saklı payı, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısma eklenir. Karşılık sağlanarak mirastan feragat edenin altsoyu varsa, mirastan feragati, kural olarak altsoyunu da etkiler. Ancak, feragat karşılık sağlanarak gerçekleşmiş olsa bile, altsoya etkili olmayacağı

sözleşmede kararlaştırılabilir. Buna göre; karşılık sağlanarak gerçekleşen mirastan feragatin, feragat edenin altsoyuna etkili olmayacağı sözleşmede kararlaştırılmamışsa, feragat eden mevcutmuş gibi saklı paylar hesaplanarak, feragat edenin saklı payı, mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısma eklenir. Karşılık sağlanarak gerçekleşen mirastan feragatin, feragat edenin altsoyuna etkili olmayacağının sözleşmede kararlaştırılması durumunda ise, feragat edenin yerine derece içi halefiyet kuralı gereği altsoyu geçer.

b) Feragatin karşılıksız olarak gerçekleştirilmesi: Mirastan karşılıksız olarak feragat edenin altsoyu yoksa, feragat eden mirasçılık sıfatını kaybedeceği için, mirasbırakandan önce ölmüş gibi değerlendirilmeli ve tereke, diğer mirasçılar arasında paylaşılmalıdır. Mirastan karşılıksız olarak feragat edenin altsoyu varsa, kanaatimizce, feragat edenin yerine altsoyu geçmelidir. Burada, mirasın reddi ile mirastan yoksunluğun tasarruf edilebilir kısım üzerindeki etkisi hakkında yapılan açıklamalar aynen geçerlidir. Buna göre, mirastan karşılıksız feragat eden, tasarruf edilebilir kısmın hesaplanmasında göz önünde tutulmaz; fakat, bu mirasçının mirasbırakana göre saklı paylı altsoyu varsa, onların saklı payları da hesaplanarak tasarruf edilebilir kısım bulunur.

3. Mirastan yoksunluk durumunda: Mirastan yoksunluk durumunda tasarruf edilebilir kısmın hesabında, mirastan yoksun olan mirasçı hesaba katılmaz. Ancak, mirastan yoksun olanın, mirasbırakana göre saklı paylı mirasçıları varsa, derece içi halefiyet kuralı gereğince bu mirasçılar, kendi saklı paylarını alabilirler. Bu bakımdan, mirasın reddine ilişkin olarak aşağıda yapılan açıklamalar, mirastan yoksunluğa ilişkin olarak da aynen geçerlidir.

4. Mirasın reddi durumunda :

a) Mirası reddeden mirasçının altsoyu yoksa: Mirası reddeden mirasçı hesaba katılmaz ve mirasbırakandan önce ölmüş gibi tereke, diğer mirasçılar arasında paylaşılır.

b) Mirası reddeden mirasçının altsoyu varsa: Mirası reddeden mirasçının altsoyu varsa, mirası reddeden mirasçı hesaba katılmaz. Ancak, mirasın reddi kişisel sonuçlar doğurduğu için, bu mirasçının mirasbırakana göre saklı paylı mirasçıları hesaplanarak, tasarruf edilebilir kısım bulunur. Buna göre; mirası reddeden mirasçının saklı pay oranı ile onun altsoyunun saklı pay oranları eşitse, tasarruf edilebilir kısımda bir değişiklik meydana gelmez. Mirası reddeden mirasçının saklı pay oranı ile onun altsoyunun saklı pay oranları eşit değilse, tasarruf edilebilir kısımda, saklı pay oranlarındaki

fark kadar bir artış olur. Mirası reddeden mirasçının altsoyunun, mirasbırakana göre saklı paylı mirasçı olmaması durumunda ise, tasarruf edilebilir kısımda, mirası reddeden mirasçının saklı payı kadar bir artış meydana gelir.

5. Sağ kalan eşin mirasçılığını sona erdiren sebepler :

a) Sağ kalan eşin mirasçılıktan çıkarılması: Mirasbırakanın eşi mirasçılıktan çıkarılmışsa ve eşin **mirasbırakandan olan altsoyu varsa**, miras, eş mirasbırakandan önce ölmüş gibi altsoy arasında paylaşılır ve onlar kendi saklı paylarını alırlar.

Mirasbırakan tarafından mirasçılıktan çıkarılan eşin, **mirasbırakandan olan altsoyu yoksa**, miras diğer derecedeki mirasçılara geçer. Ancak, bu durumda, eşini mirasçılıktan çıkaran mirasbırakan, tasarruf edebileceği kısmı aşan sağlararası ve/veya ölüme bağlı tasarruflarda bulunmuşsa, eş diğer derecedeki mirasçılarla birlikte mirasçymış gibi hesaplama yapılır ve eşin saklı payı mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısma eklenir. Mirasbırakanın serbestçe tasarruf edebileceği kısım sağlararası ve/veya ölüme bağlı tasarruflarla aşılmamışsa, mirasçılıktan çıkarılan eş hesaba dahil edilmeden, miras diğer derecedeki mirasçılar arasında paylaşılır.

b) Sağ kalan eşin mirastan feragat etmesi: Sağ alan eş **karşılık sağlanarak** mirastan feragat etmiş olup da, mirasbırakandan olan altsoyu yoksa, eş diğer derecedeki mirasçılarla birlikte mirasçymış gibi hesaplama yapılır; ancak, eşin saklı payı, mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısma eklenir. Eşin, mirasbırakandan olan altsoyu varsa, eş altsoyla birlikte mirasçymış gibi hesaplama yapılır ve altsoy kendi saklı payını alır; eşin saklı payı ise, mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısma eklenir. Feragat sözleşmesi karşılık sağlanarak yapıldığı takdirde, eşin feragatinin altsoya etkili olmayacağı kararlaştırılmasa bile, eşin feragatinden etkilenmeksizin altsoy kendi saklı payını alır; eşin saklı payı ise, mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısma eklenir.

Mirasbırakanın eşi **karşılıksız** olarak mirastan feragat etmişse ve mirasbırakandan olan altsoyu yoksa, eş mirasbırakandan önce ölmüş gibi değerlendirileceği için, miras diğer derecedeki mirasçılara geçer. Eşin, mirasbırakandan olan altsoyu varsa, eş dikkate alınmadan miras altsoy arasında paylaşılacağı için, eşin saklı payı, yine mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısma eklenmez.

c) Sağ kalan eşin mirastan yoksun olması: Kanaatimizce, mirastan yoksunluğun tasarruf edilebilir kısma etkisi, mirasın reddindeki gibi olması gerektiği için, aşağıda sağ kalan eşin mirası reddi konusunda yapılan açıklamalar, burada da aynen geçerlidir.

d) Sağ kalan eşin mirası reddi: Sağ kalan eş mirası reddetmişse, mirasçılık sıfatını kaybeder ve mirasbırakandan önce ölmüş gibi değerlendirilir. Mirası reddeden eşin, mirasbırakandan olan altsoyu yoksa, miras ikinci derece mirasçılara; orada mirasçı yoksa, üçüncü derece mirasçılara; orada da mirasçı bulunmaması durumunda ise, Devlete geçer. Mirası reddeden eşin mirasbırakandan olan altsoyu varsa, tereke, mirası reddeden eş hesaba dahil edilmeden mirasbırakanın altsoyu arasında paylaşılır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Antalya**, O. Gökhan: Mirastan Feragat Sözleşmesi, İstanbul 1999.
- Aybay**, Aydın: Miras Hukuku Dersleri, İstanbul 2002.
- Ayiter**, Nuşin/**Kılıçoğlu**, Ahmet M.: Miras Hukuku, Ankara 1989.
- Berki**, Şakir: Miras Hukuku, Ankara 1975.
- Çağa**, Tahir: Türk-İsviçre Hukukuna Göre Mahfuz Hisseli Mirasçılarının Hukukî Vaziyeti, İstanbul 1950.
- Dural**, Mustafa/**Öz**, Turgut: Miras Hukuku Dersleri, İkinci Cilt, İstanbul 2001.
- Eren**, Fikret: Türk Medenî Hukukunda Tenkis Davası, Ankara 1973.
- Escher**, Arnold: Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch III.1, Das Erbrecht, 3.Auflage, Zürich 1959 (Kısaltma: III.1); Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch III.2, Das Erbrecht, 3.Auflage, Zürich 1960 (Kısaltma: III.2).
- İmre**, Zahit/**Erman**, Hasan: Miras Hukuku, 3.Bası, İstanbul 1995.
- İnan**, Ali Naim/**Ertaş**, Şeref: Miras Hukuku, 4.Bası, İstanbul 2000.
- Kocayusufpaşaoğlu**, Necip: Miras Hukuku, 3.Bası, İstanbul 1987.
- Oğuzman**, M. Kemal: Miras Hukuku, 6.Bası, İstanbul 1995.
- Öztrak**, İlhan: Miras Hukuku, Ankara 1968.
- Özğür**, Ali İhsan: "Miras Hakkından İskat", Ankara Barosu Dergisi 1996/3, s.346-353.
- Serozan**, Rona: Miras Hukuku, İstanbul 2000.
- Şener**, Esat: Miras Hak ve Payları, Ankara 1996.
- Tuor**, Peter/**Pictoni**, Vito: Berner Kommentar, Das Erbrecht III.2, 2.Auflage, Bern 1966.
- Ülkü**, Murat Fatih: "Mirasın Reddi", Manisa Barosu Dergisi Ocak/1998, s.30-45.